

GLAS SVOBODE.

Slovenci-bratje združimo se! V slogi je moč!

Stev. 22

Chicago, Ill. 27. maja 1904.

Leto III

Zopet inkvizicija in natezalnica v Španiji.

Prepričano smemo trditi, da proleterjat nikjer na svetu tako strašno mučijo in besno zasledujejo, kakor v katoliški Španiji. Večinoma se napada Rusijo kot najbolj barbarsko državo, a kar se v slovanski Rusiji godi, še senca ni temu, kar uprizarjajo za rimsko cerkev "vneti" španski grandi. Še satansko hudobnostjo in grozovitostjo zaduše vsako pravo gibanje že v povojih. Ne motimo se, če trdimo, da bi se povsod tako godilo, kjer bi imelo popovstvo premoč v svojih rokah. Dim katoliških gromad, na katerih so rimski inkvizitorji sežigali nedolžne žrtve v proslavo božjo, plava še dandanes po ozračju.

Kristus je učil ljubiti svoje sovražnike — naravno, ker smo vsi ljudje — a njegovi "namestniki" niso sežigali in mučili še sovražnike svoje, temveč mnogokrat tudi svoje prve sorodnike. Ali smo po takih nazorih vsi ljudje?

Ko je pričelo delavsko gibanje v Španiji, je kmalu temu gibanju sledilo tudi preganjanje. Zloglasni "mano negra proces" leta 1882, je bil prvi udarec delavski organizaciji v obraz. Uničili so kar na kratko organizacijo, ki je bila ustanovljena na gospodarski podlagi ter štela v svoji sredi razne delavske stroke. Popolnoma legalnim putem so porotniki v Xeresu obsodili 8 voditeljev in vsposodbevalcev na smrt, 20 drugih pa na prisilno delo v Afriko. Krvniki v kutah in fraku teh nedolžnih žrtev so obdelali javno mnenje v Evropi tako, da se je splošno verovalo v strašno teroristično organizacijo. Tožili in sodili so jih radi navadnih umorov, tatvin in poiznanj! —

Leta 1902, torej še le dvajset let pozneje, je izvedel svet, da je bila "mano negra" (črna roka) navadna izmišljena pravljica, prosta laž, pesek javnemu mnenju v oči, da je roparska vlada zatrla komaj ustanovljeno delavsko organizacijo, da ne bi jo kdo motil pri tem krvniškem poslu. Evropsko časopisje je v spritico teh dogodkov zagnalo velikanski hrup. Katoliški krvniki in krvososi so radi ali neradi pomilostili preživele žrtve, ki so 20 let po nedolžnem prenašanju vse muke zverinskih ječ. Ali kdo more obuditi umorjene k življenju ter dati starčkom mladost nazaj?

Leta 1892, deset let kasneje sledila je obravnava vstašev v Xeresu. Zopet so obsodili voditelje delavskih organizacij, govornike in somišljenike, ne da bi imeli dokaze, da so se vdeležili "nemirov", deloma na smrt, deloma na prisilno delo. Katoliškim magnatom priljubljena tortura, je žela tudi tukaj pričakovane vspela. Nesrečniki so "izpovedali" vse, kar se je zahtevalo od njih. Garotali so štiri največje delavske voditelje. A delavsko gibanje se je kljub preganjanju razvilo v velikansko armado, posebno na severu, v Kataloniji. Množili so se tudi razni atentati, kot posledica krutega postopanja proti delavcem. Santiago Salvadore je zvilil napad v gledališču "Liceo" v Barceloni, Paulino Pallasta na generala Martinez Camposa. Prišlo je zopet strašno preganjanje delavcev. Aretovali so jih nebroj, mnogo usmrtili, uporabljajočo torturo — večinoma nedolžnih, kar se je izkazalo pozneje.

Kmalu potem se je pričelo v obravnavo v Barceloni. Mučili in trpinčili so delavce v trdnjavi na holmu Montjuich, tik Barcelone s tako grozovitostjo, ki je lastna le španskemu katolištvu. Njih vpije je odmevalo daleč v svet. Še dandanes izgovarjajo ime "Montjuich" z največjo grozo. Francoska bastila ni poznala tacih ostudnosti, kakor "castillo maldito" (prokleto trdnjava). Tako imenuje narod Montjuich.

Godile so se take grozovitosti, da je odmeval glas po vsi Evropi, kličoč na maščevanje proti španskim nasilnikom. Ta glas je dramiral celo take, ki se niso nikdar brigali

za javnost. Marsikateri je stisnil pest v osemogledni želji po maščevanju in klical je smrt španskim trpinčarjem. A, kar ni doseglo evropsko časopisje direktno z apelovanjem na pravičnost španskih krvnikov, doseglo je skoraj isto na drugi strani. Vzbudilo je k maščevanju mladeniča, imenoma Mihel Angiolillo, katerega kroglja je prodrla srce Canovasa de Castillo, tačasnemu ministrskemu predsedniku, ki je bil odgovoren za vse krutosti, ker jih je sam zaukazal. Z odstranitvijo Canovasa je bil zavdan španski reakciji hud udarec, kajti izginila je glava vsega lopovstva. Novo ministristvo je izpustilo — menda vsled bojazni, vse preživele iz ječe Montjuich.

Nekaj let pozneje, ko je bila pravljica o "črni roki" odkrita po vsi Evropi in se je evropsko časopisje zavzelo za nesrečnike, je španska vlada dala zadnje svoje žrtve na svobodo — seve, skopjo gotovo vsled strahu pred kakimi novimi maščevanjem.

"Mano negra" pa ostane značilna beseda za španski vladni sistem, morebiti samo kot razloček vladnih sistemov drugih "civilizovanih" držav, katerih "sistem" bi bil kaj lahko označen za "mano roja", t. j. "rdeča roka", kajti kri ljudstva je prilepljena na rokah vseh vlad.

Kmalu je imela katoliška Španija zopet prvo besedo. Doprinela je nov zločin v Alcala del Valle. Vse, kar je storila pred 20. leti, je tu ponovila. Nesrečnikom so trgali prste, nohte, spolske dele itd. — vse za večjo čast božjo in uničenje delavskih organizacij, prav tako, kakor za časa "mano negra".

Predalce bi zašli, ko bi hoteli navesti vse detajle trpinčenja nesrečnih žrtev, držati se hočemo torej le glavnih točk. Toda pustimo pripovedovanje nesrečnikom samim.

1. avgusta 1903. smo delavci Alcala del Valle stopili v solidarni štrajk, da bi protestovali proti neutemeljenemu aretovanju delavcev, kateri niso drugzega zakrivali kot "grozno hudodelstvo", potem štrajka zahtevati toliko, da bi se zamogli preskrbeti za najpotrebnejšim za življenje. Ker ni to ugajalo krajevemu uradu, čeprav smo predložili svoje zahteve mirnim putem, zapovedal je župan — krovzeljni in trdosrčni človek — žandarmeriji, da mora z vsemi sredstvi, če treba s silo, zatreti naše namere. Žandarmerija si ni pustila tega dvakrat zapovedati, marveč je brez vsakega povoda ustreljala v gručo mirnih delavcev. V hipu je bilo več mrtvih in mnogo ranjenih. Smrtnorajen je bil tudi neki 15letni mladenič, Sebastian Aquilera. Razdražen in radi nesramnega napada, so se delavci postavili v bran in pregnali orožnike! V tem boju je bil ranjen tudi žandarmerijski vodja.

Ko se je ljudstvo že pomirilo ter šlo po svojih opravkih je 35 orožnikov obklopo delavske hiše. Pričeli so z aretovanjem in s torturo. Prvega so peljali v kasarno Bartolomea Alfara. Vprašali so ga če je doma v vaši. Pritrdil jim je. Sedaj so ga palnili v stransko sobo, kjer so ga sprejeli 1 poročnik, 1 stražmojster in 1 korporal. Ker ni vedel kje je puška, katero je v boju izgubil neki orožnik, so ga slekli do nazega, obdelovali z golo sabljo in mu odsekali jeden prst na roki. Bili so ga s pestmi in brcali, dokler so čutili še kaj življenja v njemu.

Sledil mu je Jimenez Hornigo. Dospel je v kasarno, so ga bičali s puškami in palicami. Raztrgali so mu obleko na kosce ter po treh urah mučili na pol mrtvega in s krvavo oblitega odnesli v ječo.

Dne 4. avgusta so ga zopet pripeljali pred lajtnanta. Ker ni mogel lajtnantu odgovoriti na neko vprašanje, poslali so ga v drugo sobo, kjer ga je obklopo kacin 10 orožnikov. Sedaj je deževalo udarcev po gotem telesu, rokah, nogah in prsih. Stepli so ga tako grozovito, da so mrtvega odnesli iz sobe.

Salvador Mulero Medina, kateri je bil radi dobljene rane v boju z orožniki, navezan na posteljo, se je moral vzleči svojemu slabemu zdravstvenemu stanju vzdigniti in iti z

bestijalnimi orožniki v njih kasarno. Ostala je njegova jokajoča žena sama s kopico nedoraslih otrok. V kasarni so nesrečnega, bojnega moža maščevali in vsakočrat, ko se je zvrnil na tla, postavili so ga zopet na noge in nadaljevali s pretepavanjem. Slednjič so mu privezali en konec vrvi na nogi in drugi močno nategnjeni na spolske dele. Sedaj so ga začeli s palicami nabijati po sedalu. Posledica ti krvočnosti je bila, da so mu spolske dele iztrgali, s čim mu je moštvo odvzeto za vse njegove življenjske. Toisto se je zgodilo z Juan Gavilanom, kateri se nahaja sedaj v rondaški bolnišnici, katero bo najbrže ostavil šele s svojo smrtjo.

Takih in enakih slučajev nečloveškega mučenja bi lahko še mnogo navedli, toda naj zadostuje le par primerov, saj torture, bodisi te ali druge vrste, so si vedno jednake; inkvizicija ostane le — inkvizicija.

S tem, da smo orisali najpogostejšo katoliško inkvizicijo v blaženi Španiji, želimo, da bi naši rojaki preudarili, kako bi se postopalo povsod, če bi bila premoč v rokah zastopnikov klerikalizma. Ako bi katoliški duhovniki zastopali Kristove nauke, bi sejali mir in ljubezen. Na žalost pa moramo konstatirati, da so rodili klerikalizem in njegovi privrženci najbolj ostudna lopovstva. Rimski cerkev in nje fanatiki so upeljali poboj in sovraštvo, cerkev je ustvarila strašno inkvizicijo in torturo. Kar se je že v tem pogledu zgodilo je grozno in ostane za vselej kot sramoten pečat v cerkveni upravi. Na gromadi sežgani in na drugi način pomorjeni, pričajo dovolj jasno o tisti povzdigovani "ljubezni do svojega bližnjega".

Politični boj.

Narodno zborovanje socialistične stranke se je sijajno zaključilo. 200 delegatov in vseh delov Zjedinenih držav se je vdeležilo zborovanja. Kdor je pazno poslušal razne debate o socializmu in strokovnih delavskih organizacijah ter gibanju je nehote vskljnil: "Ali je mogoče, da je socialistična stranka v nekaterih letih tako silno narastala?" — Fakta govore jasno! Z mirnim licem, zmage si svesti zremo lahko bodočnosti v obraz.

Naša sodruga Eugene V. Debs in Ben Hanford sta bila voljena zastavnosoma socialističnega proletarjata za prihodnjo narodno volilno borbo.

Ogromen boj! Veličasten boj, ki bode spremenil ameriško politično življenje v prihodnji volilni borbi. Na tisoče agitatorjev bode oznanjevalo nov evanđelji tekem prihodnjih mesecev ameriškemu proletarjatu — evanđelji o osvoboditvi iz mezne sužnosti.

Delo organizacije bode obrodilo sad. 25 tisoč aktivnih, plačujočih članov stranke se bode do meseca novembra podvojilo. Vsaki član naj deluje kot organizator in agitator in dosegi bodemo vspeh, kakršnega nismo pričakovali.

Slovenci delavci, ki ste združeni v naprednih društvih zberite se okoli socialistične zastave ter pojdite v jeseni v bratski slogi z delavci drugih narodnosti pogumno v boj — za svobodo, enakost in bratstvo.

Lepe besede in obljube ne pomagajo. Mi moramo pričeti resno z delom, ako hočemo doseči tudi realne vspehe, ki bodo koristili delavskim slojem.

Pripravte se vsi za velikansko borbo med delom in kapitalom, reakcijo in napredkom.

Neustrašno pojdite v veliko narodno borbo, kajti stare, korumpirane, kapitalistične stranke se ne bodo upale do zadnjih dni nastopiti javno na volilnem torišču.

Priporočali vam bodo "divjega jezdca" Roosevelta, priliznenca Hearsta, Polka itd., da bi vas omanili ter izneverili delavskim interesom. Ali mi bodemo cel družbi potegnili krinko raz obraz, da vidite nje pravo lice.

Socializem je postal v Zjedinenih državah mogočen faktor, s katerim morajo računati gnjile kapitalistične stranke — začitnice da-

našnjega krivičnega družabnega reda. Socialistična stranka bode v jeseni današnje farizejsko človeško družbo, v kateri je življenje navadnega psa več vredno nego človeško, pokazala v njeni celi nagoti.

V tem boju proti zajedavcem v človeški družbi nas pa podpira naše najboljše orožje — socialistično časopisje. Sodrugi agitujte v prvi vrsti za razširjanje našega edinega delavskega lista v Zjedinenih državah — za "Gl. Sv.", ako hočete uspešno nastopiti v mesecu novembriju proti kapitalistom in njihovim plačanim hlapcem.

Naprej z nado na zmago! Naprej, boj nas krepi!

Razgled po svetu.

Iz rusko-japonskega bojišča.

Ubijajte, morite, tako zapovedujejo ruski in japonski generali svojim vojakom, kedar jih pole kakor ovce v smrtonosno bitko. — "Svetovna sodba se ne bode izrekla nad vami, temveč nad vašimi voditelji".

Tihaj molče, kakor navadni stroji — izvršujejo vojniki povelja generalov noseč smrt v sovražne bojne vrste. Vojaki ne vprašajo, zakaj nas silite, da ubijamo ljudi, ki nam niso nikdar nič žalega storili, kojih nikdar v svojem življenju še videli nismo? Vojaki more in ubijajo, ker hočeta car in mikado tako!

Ogromna večina ruskih in japonskih vojakov ne ve, da človek ne odgovarja za čine drugih, da vsakdo odgovarja le za svoja dela. Večina vojakov obeh sovražnih sil se pristiže srečnim, da so golo orodje v rokah mogočnih in močnejših.

Dokler bode imelo tako naziranje zaslonko v narodu, dotlej bodo vlemorije na dnevnem redu, suženstvo in barbarstvo bodeta pa bujno cvetela.

Iz Tokio se poroča, da sta v gosti meglji japonski križarki "Kasago" in "Yošina" trčile drugo ob drugo. Križarka "Yošina" se je potopila. Le go mornarjev je otelo svoje življenje. Isti dan je zadel japonska bojna ladja "Hausa" ob rusko mino in šla v 30 minutah v dno. Torpedovke so rešile, kacin 300 mornarjev.

Četu, 21. maja. — Ljudje, ki so prišli iz Daljnija, poročajo, da je japonska bojna ladja "Šikišina" zadelo ob rusko mino ter se z vsem možovom pogreznila o dveh minutah. Japonska bojna ladja "Fuji" je isto zadelo ob rusko mino. Poškodbe so take, da bode težko pripluta do bližnje luke.

Iz Liao-Yanga se poroča, da sta kornet Mačiewski in princ Hantimorow z dvanajstimi kozaki dospela iz Port Arthura v Liao-Yang. Pot je bila nevarna in polna težkosti. Jezdili so po 60 milj na dan. Japonske patrulje so jim bile vedno za petami. Mnogokrat so komaj utekli japonskim predstražam. Kljub vsem oviram so pogumni moške srečno prijezdili v Liao-Yang.

"Figaro" iz Pariza poroča, da je general Kuropatkin sporočil carju, da mu delajo precej predglavice zmešnjave, ki so se napravile pri združevanju čet.

Petrograd, 21. maja. — Poroča se, da so Rusi potisnili Japonce do Fengwančeng-a nazaj. Japonci so imeli velike izgube.

General Stoessel poveljnik Port Arthura je uspešno napadel Japonce ter jih zapodil v beg. Okolu 1000 mrtvih Japoncev je pokrivalo bojno polje.

Na polotoku Liaotung so izkrcali Japonci 45 bataljonov vojakov. Rusi so raztejali železniško progo, da ovirajo Japoncem že itak slabo pot.

Liao-Yang, 21. maja. — Dva lahko ranjena ruska vojaka, ki sta ubezala Japoncem pripovedujeta, da Japonci jako človekoljubno postopajo z ranjenimi; ujetimi Rusi. Begunca trdita, da se lahko uteče, ker straže pogostokrat zaspe.

San-hai-kvan, 21. maja. — Rusi so blizo Haičenga Japonce skoraj popolnoma obkrožili ter zapodili jih v beg. Ruski kozaki so sledili bežečim Japoncem do Fengwančenga. Japonci so imeli velike izgube.

Rusija.

Iz Odese se poroča, da so dijaki in delavci napadli županovo hišo. Kozaki so z golimi sabljami razgnali demonstrirajočo množico. 30 delavcev, 15 dijakov in kozakov je bilo vbitih, 15 kozakov pa ranjenih.

Iz Petrograda se poroča, da bode Rusija vse luke v vzhodni Sibiriji odprla trgovini vseh narodov.

Francija.

Iz Pariza se poroča, da je vlada sklenila odpoklicati poslanca v Vatikanu, ako bi papež odposlal protestno okrožnico na katoliške vlade. — Najbrže bode prišlo do popolnega razpora med Francijo in Vatikanom. — Čim preje, tem bolje za francoski narod!

Belgija.

Sodišče je obsodilo anarhista Lambkina in Hudestina na smrt, ker sta se s smrtonosnim strojem udeležila napada na hišo policijskega komisarja Laurenta. Major Papin, 1 topničarski častnik sta bila vsled raztreble ubita, 12 oseb je bilo ranjenih, hiša pa popolnoma razdejana. Anarhist Boutet je bil pa obsojen v dosmrtno ječo.

Italija.

Palermo, 25. maja. — Nikolaj Barbato je danes odložil svoj mandat v italijanskem državnem zboru. Barbato je bil zastopnik provinc Trani. Pri odstopu je pripomnil, da pojde v Zdr. drž. izvrševati zdravniško prakso.

Barbato je izboren socialistični govornik ter bode tudi v Ameriki nadaljeval socialistično propagando. — Čestitamo italijanskim sodrugom, da bode tako izvrstno agitatorično moč.

Rim, 25. maja. — Neki Habaschto, rodom Oger, ki je zavzemal častno mesto v papeževem konsistoriju, je umrl pred nekoliko meseci v Rimu. V svoji oporoki zapušča svoje ogromno premoženje "sv. očetu" — "ubozemu vatikanskemu jetniku".

Sorodniki umrlega so vložili tožbo proti papežu, čez da so mu v Vatikanu diktirali zadnjo voljo. "Sv. oče" se je tožbe vstrašil ter ponudil dedičem \$50,000 v poravnajo, ako se odrečejo vsem drugim pravicam. Dediči so ponudbo sprejeli.

Ameriške vesti.

Kdor zna, zna.

Ali veste, zakaj je John Mitchell protestiral proti glasovanju delavcev za socialno stranko? Vprašajte duhovnika, h kateremu hodi John Mitchell k spovedi, morda vam pove. — Klerikalci so povsod po širne msvetu proti delavcem, ki gredo z glasovnico v roki proti kapitalistom v boj. John Mitchell je pomišljenju klerikalec, torej se ne čudimo, če je nasprotnik razrednega boja ter pričakuje še vedno rešitev delavstva iz moderne kapitalistične sužnosti — od zgoraj!

Ameriško ljudstvo ima preveč denarja.

Ljudstvo v Zdr. državah je plačalo v petih letih John D. Rockefelleru, predsedniku roparske družbe za pridobivanje olja imalenost \$141,700,000. Ameriškansko ljudstvo ima denarja kakor Turčini uši, zato lahko novodobnim roparskim vitezom plačuje tako ogromno svote. — Kako dolgo?

Chas. M. Schwab in katoliška cerkev.

Chas. M. Schwab, nekdanji predsednik jeklovega trusta je daroval pred kratkim svoto \$125,000 katoliški cerkvi — škofiji Braddock, Pa. Vsač bedak ve, da je Schwab te tiščake izprepal iz delavcev. Ali klerikalci se ravna po načelu: Denar ne smrdi, če se ga tudi še drži kri ubitih delavcev. — Sapienti sat!

Kmalu bodedo na Turškem.

Ko je v januarju izbruhnila stavka kočijažev in voznikov v St. Louis, se je človekljubni policijski načelnik izrazil naslednje:

"Če kri pokriva ceste, da imamo le mir pri pogrebi. Ali me razumete kapitani? Streljajte in streljajte, da le ubijate! Ako potrebujete več močiva, natančne ml."

Mi smo mislili, da je ta človek neumna, da se hoče s praznimi frazami je prikupiti denarni aristokraciji.

Zmotili smo se. Policijski duši se je posrečilo sestaviti nekako "grand jury", kateri predseduje njegov prijatelj Cabanne, da bi uradnike unije voznikov posadil zavoljo zarote na zatožno klop.

Temu slavnemu činu, so sledili kmalu drugi, ki se zamorejo roditi le v trhljih policijskih možganih.

Chas. Robbs, podpredsednik zavezave voznikov in kočijažev je prišel v S. Louis, da bi prevzel vodstvo štrajka in če bi bilo mogoče poravnane nastale diference.

Dne 17. maja sta udrla tajna policaja Williams in Costelo v glavni stan štrajkujočih voznikov na Franklin ave. ter meni nič, tebi nič aretovala podpredsednika Robbsa.

Na policiji je načelnik Kiely povedal Robbsu, da ga smatra odgovornim za vsaki najmanjši izgrd. Sploh je naročil svojim policistom, da ga ob prvi priliki aretujejo ter izroče "grand jury". Končno je blazirani poveljnik policistov v St. Louisu še blagohotno opomnil Robbsa, da mu daje zakon v državi Missouri pravico, da ga lahko takoj za 24 ur zapre.

Robbs ga je mirno vprašal, ali so se že kaki nezgredi vršili, odkar je pričela stavka voznikov v St. Louisu? Ali niso zahtevali stavkujočih vozniki razsodnišče, da bi se mirnim potom poravnal razpor? Sedaj je pa načelnik Kiely srdito in samoblastno odgovoril:

"Ta stavka se ne bode končala, dokler ne gredo stavkujoči posamezno prositi za delo. Unija se sploh ne bode pripoznala."

Kdo daje policijskemu načelniku pravico, da tako govori? Ali je morda predsednik pogrebniških družb? Govori že tako!

Take more plačuje mesto St. Louis kot javne uradnike. Pač sramotno!

Ta človek ni drugzega kakor načelnik navadne policijske agenture, ki smatra svoji glavni zadači, da ustreže željam podjetnikov, življenja ameriškanskega delavca pa ptiška na stopinjo kitajskega kulija.

Nasproti organizovanim delavcem se nastopa brutalno. Unijske uradnike se smatra hudodelcem. Sina policijskega načelnika, ki je pri volitvah ustrelil nekega Silence-a, se pa hvali kot junaka.

To je zakon v mestu St. Louis, ki ni na Turškem, temveč v svobodnih Zdr. državah.

Iz Colorada.

Konjica je prignala 100 štrajkarjev v obupnem stanju iz Ludlowa v Trinidad. Hodili so 18 milj peš. Ker so vse ječe s štrajkarji natlačene, so jih zaprli v ograjo za živino.

All je John Mitchell delavski vodja?

John Mitchell dobiva vedno več vencev slave pri zasledovalcih delavstva! Mislimo, da ima unija pomorščakov najkonservativnejšega vodjo — Mitchella, moža s nekim svetim obrazom in Judeževim množnostim. Kdor, štrajkujočim rudo in premogokopom v Coloradi, pove čimnično v obraz od deset do dvajsetkrat v desetih minutah, po tako izvrstni republikanski postrežbi napram štrajkujočim delavcem, da je republikanec, je gotovi kot delavski vodja, človek sumljive urednosti.

Somišljeniki naročite in priporočite "GLAS SVOBODE"

Socialni klub v Chicagi.

Sodrugi, naznanjam vam, da je zadnja seja izostala, kar so bili prostori, v katerih so se vršile seje, prodani. Prihodnja seja bode v petek dne 27. maja ob pol 8 uri zvečer v Narodni dvorani na vogalu Centre ave. in 18. ulice.

Sodrugi! Vdeležite se te seje vsi do zadnjega moža ter pripeljite s seboj svoje prijatelje in znanca. Po končanih društvenih opravilih bode predavanje v slovenskem jeziku: Kaj je socializem — kaj je njegov namen?

Organizator.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

s sedežem v Chicago, Illinois.

Podpredsednik: JOHN STONIC, 566 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
Podpredsednik: MIHAEL STRUKELA, 519 Power Str., Johnstown, Pa.
I. tajnik: FRANK MEDICA, 563 Throop Str., Chicago, Ill.
Pom. tajnik: FRANK PETRIČ, 563 Throop Str., Chicago, Ill.
Blagajnik: FRANK KLOBUČAR, 9617 Ewing Ave., South. Chicago, Ill.
Nadzor: DAN, BADOVINAC, P. O. Box 193 La Salle, Ill.
niki: MARTIN KONDA, 563 Throop Str., Chicago, Ill.
ANTON MLADIČ, 134 W. 19th Str., Chicago, Ill.
Porotni: JOS. DULLER, 416 Washburn Ave., Chicago, Ill.
odbor: MARTIN POTOKAR, 564 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
MOHOR MLADIČ, 617 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
Bolniški: JOHN VERŠAJ, 674 W. 21st Pl., Chicago, Ill.
odbor: JOS. DULLER, 416 Washburn Ave., Chicago, Ill.
ANTON MLADIČ, 134 W. 19th Str., Chicago, Ill.

VSE DOPISE naj blagovole društveni zastopniki pošiljati na I. tajnika Frank Medica; **denarne posiljatve** pa blagajniku Frank Klobučaru.

Petrova skala.

V. K. iz Rima, 25. nov. XVIII.

Francija ima 38.595.000 prebivalcev. Med temi je 36 milijonov katoličanov. Že sedanja cerkvi nasprotna politika francoske vlade in francoskega parlamenta kaže dovolj, da ogromna večina teh katoličanov ni cerkvi prijazna.

Pa tudi sicer je med temi katoličani na milijone taci, ki o cerkvi nečejo ničesar vedeti. Koliko jih je, se pač ne da izračunati, ali če se vpošteva, koliko jih hodi ob nedeljah v cerkev, se dobi vsaj približna slika.

Pariz šteje okrog 2.714.000 prebivalcev in ima 71 župnih cerkev. Torej pride na vsake 28.225 prebivalcev ena cerkev. Povprek je v vsaki cerkvi ob nedeljah 12 maš. Ko bi vsi Parizani ob nedeljah hodili k maši, bi moralo pri vsaki maši biti 3180 vernikov.

V istini je pa v Parizu obisk cerkva skrajno slab. Najpobožnejši del Pariza je 11. okraj ki šteje 239.149 prebivalcev. V tem okraju so tri župne cerkve: Sainte-Marguerite, Saint-Ambroise in Saint-Joseph. Na vsako teh cerkev odpade kateh 79.000 oseb. Ko bi vsi prebivalci hodili k maši, bi moralo pri vsaki maši v teh cerkvah biti 6583 ljudi. Na srečo ne hodijo. Zakaj, če bi hodili, bi polovica teh ljudi sploh ne mogla v cerkev priti. A ker nikomur ne prihaja na misel, trditi, da bi bila potrebna nova cerkev v tem okraju, dasi se prebivalstvo vedno množi, se da pač sklepati, da ljudje nič kaj ne silijo k maši. V cerkvi St. Ambroise je 1500 sedežev, v cerkvi St. Joseph 800 in v cerkvi Marguerite 900. Če bi se ljudje stisnili, bi imelo na vseh teh sedežih, 4000 oseb prostora. V tem slučaju bi na vsakih 59 prebivalcev tega okraja prišel en sedež. Na podlagi teh podatkov je dr. De lauray že l. 1879 izračunal, da od 1000 prebivalcev jih 966 ne hodi niti ob nedeljah v cerkev, Guyot pa je specijelno za 11. okraj izračunal, da od 1000 prebivalcev jih 988 se ob nedeljah ne hodi v cerkev, za ves Pariz pa je dognal, da od tisoč Parizanov jih hodi le 23 k maši, 977 pa ne.

In kdo hodi v cerkev? Guyot je hodil gledat ob raznih nedeljah v župne cerkve 11. okraja in je videl, da so pri maši največ samo otroci in posli. Med 950 ljudmi, ki so prisostvovali 36 mašam je bilo samo 96 moških, in to sami priprosti ljudje brez duševne samostojnosti. In to v kraju, ki šteje okrog tisoč prebivalstva kakor Ljubljana!

Če hočemo dobiti posebno jasen pregled, kaka je verska zavednost med katoliškimi Parizani, moramo pogledati pogrebe. Vsakdo ve, da je na tisoče ljudi, ki se vse svoje življenje niso zmenili za cerkev, na smrtni postelji pa se le dajo prevideti, po smrti pa cerkveno pokopati. V Parizu pa so ljudje tako nasprotni cerkvi, da se prav znatno množi število tistih, ki se ne pustje niti prevideti niti cerkveno pokopati. L. 1890. je bilo v Parizu 54.629 pogreb in sicer 21.776 cerkvenih in 12.853 nekerkvenih ali meščanskih. Cerkveno je bilo pokopanih 40.023 katoličanov, 1049 protestantov in 694 židov. Če se odštejejo transporti mrtličev v inozemstvo, katerih je bilo 2134, in pogrebi samorilecev in mrtvorojenih otrok, katerih je bilo 1184 — ostane še 9545 nekerkvenih pogreb. Med sto pogrebi je torej 18 nekerkvenih.

Razmerje v posameznih pariških okrajih je bilo l. 1900 seveda različno. V 20. okraju je bilo med 100 pogrebi 64 cerkvenih in kar 36 nekerkvenih. A l. 1900 ni bilo morda kaka izjema. Število nekerkvenih pogreb se množi.

V celam Parizu je bilo 1897. l. 36.207 cerkvenih in 8858 nekerkvenih pogreb; 1898. l. 38.153 cerkvenih in 9181 nekerkvenih; 1899. l. 39.295 cerkvenih in 9327 nekerkvenih; 1900. l. 40.023 cerkvenih in 9545 nekerkvenih.

Te številke kažejo globokosegajoči razdor med pariškimi katoličani in med cerkvi. Če se uvažujejo vse te številke, se mora priznati, da je Pariz za katoliško cerkev izgubljen.

RAZNO.

Krepak župnik.

Župnik dr. Čemažar je bil šele nedavno pri sodišču v Kropu kaznovan, ker je oklofutal v cerkvi nekega mladeniča. Te dni je bil zopet obtojen v globi 40 K, ker jo v cerkvi grdo pretapel nekega šolarja.

Neusmiljene sestre.

Uprav prijete razmere so v mestni bolnici v Sopronu. Rokodelski učencec Horwath je ležal za legarjem bolan in deloma nezavesten. V takem stanju je onesnažil posteljo. V sled tega ga je "usmiljenka" Drescher s pestmi in palicami bila po glavi in trebuhu. Neke mu družemu bolniku, ki se vsled protina ni mogel ganiti v postelji, je nalašč dva dni nastavljala jed na mizico, do katere bolnik seveda ni mogel seči ter ni dva dni dobil ničesar za jesti. Proti surovi usmiljenki se je uvela preiskava. O krščanska ljubezen in potrpežljivost!

Železniški stroj zadel v dva vagona v bližini Trčiča.

V sredo zvečer je bil strašanskih vihar. Ta vihar je pogal v tek s postaje v Trčiču tri železniške vozove, ki so drdrali proti Nabrežini. V istem času je šel železniški stroj iz Nabrežine v Trčič ter zadel kaka dva kilometra od Trčiča na vozove. Dva sta se zrušila, tretji je skočil iz tira. Stroj se je poskodoval le neznatno. Brzovlak iz Trsta ob 8.40 se je moral, obveščen o tem, umakniti do Bivia ter počakati tamkaj vlaka, bi odide iz Gorice ob 8.49, da je mogel potem iti po istem tiru, ker po drugem ni bilo mogoče. Prišel je v Gorico z zamudo dveh ur.

Uvedenje jezuitov v Hrvaško.

Službeni list, hrv. vlade od 2. t. m. je naznanil, da je Njeg. Velič z rešitvijo dne 12. aprila t. l. dovolilo uvedenje jezuitskega reda v Hrvaško. Na podlagi tega dovoljuje vlada nastanjen jezuitov v Zagrebu. "Novi list" na Reki pravi na to: "Gorje Hrvaški, kadar jo prekrije ta črna tuja jata! Prvi sadovi njihovega "duševnega" in "kulturnega" dela sta brez dvoma magjaronsko-klerikalno Hrvaštvo pa magjaronsko-klerikalna stranka. Če bo hodil ban Pejačević po tej poti, po kateri je začel, potem bo njegovo vladanje bolj ubijevalno za hrvaški narod nego je bilo ono njegovega prednika grofa Khuena!

Na Japonskem sta dve veri.

Šin-to, najstarejša narodna vera, kateri pripada tudi cesarska rodbina, in budizem, kateri je bil vpeljan v šestem stoletju po K. r. iz Koreje. Šin-to je čiščenje narodnih junaokov in naravnih moči. V svetih mišah ni malikev, ampak priprost altar, nad katerim visi okroglo zrcalo (kagami) kot pripodoba čistosti duše. Koncem devetega stoletja se je zmešal Šin-to z budizmom v novo vero (rigobu-šin to ali pa zoku-šin-to). Sedaj so vatopili v svetih mišah tudi maliki, nad katerimi je bilo še vedno zrcalo. Pred kakimi štiridesetimi leti se je začelo gibanje, da se odstranijo maliki kot pridevki budizma, da se zopet vrnejo Japonci k svoji stari veri. Budizem šteje 207.700 avdečnikov (bonocv), in sicer 148.840 menihov in 58.860 nun. Svetišče (temple) imajo 98.914. In-tonisti imajo pa 128.120 svetih (mija). Obe veroizpovedanji stojeta enako številno vernikov. In-tonisti pokopu-

jejo, budisti zaigajo svoje mrličje. Zalna obleka pri obeh je bele barve.

Kulturni napredek v Zdr. drž.

Leta 1903 je bilo 104 oseb linčanih. Teh umorov se je zvršilo 12 v severnih 92 pa v južnih državah. Med njimi je bilo 86 zamorcev, 17 belokožcev in 1 Kitajec; v državah Mississippi in Louisiana sta bili tudi dva zamorki linčani. Postavnim potom so jih leta 1903 poslali 123 na drugi boljši svet, torej 21 manj kakor v minolem letu.

Samomori se pa množe od dne do dne. Leta 1903 je šlo prostovoljno v smrt 8597 oseb; 5385 moških 3212 ženskih oseb.

Banke in blagajne so bile okrađene za \$6.562.163, torej za \$200.000 manj kakor v prejšnjem letu.

Vse žrtve, izvzemši jedno samo, katere so linčali, so bile krščanske vere. Najbrže so bili krščeni tudi krvniki teh žrtv, svoje so učili od mladosti: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe."

Linčarji in njih prijatelji so sovražniki socializma. Človek, ki socialistično misli, bode skušal odstraniti vire in vzroke hudodelstva ter se ne bode oziral na staro barbarično navado: "Glavo za glavo!"

Socialist, hoče potem vzgoje in zdravih gospodarskih družabnih razmer, vsvariti iz človeka — človeka. Moderni kapitalistični proizvajalni sistem, tvoreč največjo bogatstvo in največjo bedo, pa naredi iz človeka zver. Ako taka zver izvrši kako hudodelstvo, tedaj jo drugi zverji zvežejo, vržejo v ječo ali pa usmrtiljo ter dovrše še večje hudodelstvo na hudodelcu.

Siromašni jetnik v Vatikanu.

Kirschner poroča v svoji letni knjigi o siromašnih in suhih dohodkih jetnika v Vatikanu tako-le:

V Vatikanu imajo na leto okolo 7 in 1/4 milijona lir dohodkov in skoraj toliko stroškov. S temi milijoni vlada sv. oče cerkev. Njemu ostane le 500 tisoč lir za privatno uporabo. Vse drugo se potroši za kongregacije, šole in podporo ubogim. Tako Kirschner!

Mi smo v tem oziru povsem drugačnega mnenja. Leta 1900 je papež dobil neštete milijone od vernikov in razdelil je med uboge v Rimu le 15 tisoč lir. Ako papež daje komu miloščino, jo ne daje ubogim, temveč jo deli starih, katoliškim, rimskim plemenitnikom, kojim od njih plemstva vsled razuzdanega življenja ni drugega ostalo, kakor golo plemstvo.

Nadalje ga stane mnogo tudi njegov sijajni dvor, katerega nazivljejo papežev družino. Ta družina šteje 3168 oseb. 2656 oseb je duhovskega stanu, 512 pa posvetnega. Od prvih je 73 oseb, od drugih 69 vedno v službi. Poleg teh oseb je pa še nebroj slug in kuharjev na papeževem dvoru.

Ta družina se deli. Duhovniki: 4 palatinski kardinali, 4 palatinski prelatje, 998 dvornih prelatov, 316 apostolskih protonotarjev, 10 avditorjev "rote romane", 9 prelatov apostolske komore, 16 abreviatorjev "parco maggiore", 65 prelatov papeževcev, 435 navadnih dvornih prelatov, 9 pravih tajnih komornikov, 763 nadštevilnih, 5 papeževih dvornikov, 7 nadštevilnih, 431 častnih komornikov, 7 tajnih kaplanov, 87 tajnih častnih kaplanov, 96 častnih kaplanov, 2 tajna klerika, 6 navadnih kaplanov, 12 nadštevilnih, 1 sakristan, 1 spovednik nj. svetosti in apostolski pridigar (kapucinec).

Lajki: 7 pravih tajnih komornikov, 4 tajni komorniki, 353 nadštevilnih, 5 častnih komornikov, 46 nadštevilnih in tako naprej.

Taka družinica gotovo stane nekaj na leto. Ta gospoda gotovo ne je suho polento ali ovsen močnik. Logično je, če je papeževa družina sita, da za siromake malo ali pa nič ne ostane. Pravljico o ubožem vatikanskem jetniku pa lahko pripovedujete, le še histeričnim tercialkam.

Vse častite gg. naročnike, kojim jenaročnina potekla, opozarjamo, da jim bomo s prihodnjim številko ustavili list, ako pravočasno ne poravnajo svoj dolg. — Mi moramo vse plačati! Ako ne plačamo, ne moremo izdati list. Upamo, da bode naš blagohotni opomin imel zaželjeni uspeh, ker naši cenjeni gg. naročniki vedo ceniti vrednost svobodnega časopisja. Z bratskim pozdravom Upravištvo.

Preselitev

Slavnemu občinstvu v Pueblo, Colo. in okolici naznanjam, da sem opustil gostilno na starem prostoru 1009 E. B str. ter odprl na 207 E Northern Ave. lepo moderno urejeno gostilno. Priporočam se vsem Slovincem v obilen obisk.

S spoštovanjem Frank Hočvar.

JOHN FERBEZAR

629 S. Santa Fe Ave. PUEBLO. Priporočam rojakom svojo novo, lepo urejeno gostilno, kjer točim vedno sveže Walterjevo pivo. Izvrstno izganje in fine smodke na razpolago.

NAZNANILO.

Opozorjam slovenske trgovce-saloonarje in tudi drugo p. n. občinstvo na importirano brinje iz Ljubljane, iz katerega kuham sam najboljši brinjevec! Kdor hoče dobro kapljico brinjevca piti, naj se obrne na

John Kracker-ja

1199 St. Clair Str., CLEVELAND, OHIO.

Pozor rojaki!!!

Potujočim rojakom po Zdr. državah, onim v Chicagu in drugim po okolici naznanjam, da točim v svojem novourjenem "saloonu" vedno sveže najfinejše pijače—"atlas beer" in vsakovrstna vina. Unijeke smodke na razpolago. Vsaemu v zabavo služi dobro urejeno kegljišče in igralna miza (pool table). Solidna postrežba zagotovljena.

Za obilen obisk se vrljudno priporoča:

MOHOR MLADIČ

617 S. Center Ave. blizu 19 ulice CHICAGO, ILL.

KALIFORNIJSKO VINO

na prodaj. Pridelek farne Hill Girt Winery. Dobro črno in belo vino po 35 do 45 centov galon; staro belo ali črno vino 50 centov galoni risling 55c. Kdorkupi manj kot 50 galonov vina, mora dati \$2 za posodo.

Drožnik po \$2.25 do \$2.75 gal.; slivovic po \$3 gal. Pri večjem naročilu dam popust.

V mnogobrojna naročila se priporočam

STEFAN JAKŠHE

Box 77 Crockett, Cal.

POSEBNO OBVESTILO.

Nova prekomorska vožnja čez sredozemsko-afriškano morje, proslakusena

Cunard Line

ustanovljena leta 1840.

Najstarejša prekomorska črta. S 26. aprilom je upeljala Cunard Line vožnjo iz New Yorka direktno v Trst in na Reko, s prestankom v Neapolju.

Ti izborni in moderni parniki s dvojnimi vijakom, odpljujejo iz New Yorka kakor sledi:

ULTONIA (s dvojnimi vijakom, 10.402 ton) v torek, 24. maja. SLAVONIA (novi parnik s dvojnimi vijakom, 10.605 ton) v torek, 7. junija. PANNONIA (nov parnik s dvojnimi vijakom, 10.500 ton) v torek, 21. junija.

In potem vsak četrti večer redno. Radi znižanih cen, obrni se na naše agente. Tudi tretji razred nudi potnikom vse ugodnosti. Potrebujemo agente. T. C. Whiting, Mgr., Cor. Dearborn & Randolph Str., Chicago.

VABILO NA

PRVI VELIKI "PIC-NIC"

katerega priredl

slov. del. pev. zbor "OREL"

V CASINO GROVE na Ewing Ave. blizu slovensko-cerkve V SOUTH CHICAGO.

V NEDELJO DNE 29. MAJA 1904.

Vstopnina za gospode 25centov; dame vstopnine proste.

K mnogobrojni udeležbi vabi vrljudno vse rojake in druge brate Slovence ODBOR.

Veliki obletni izlet.

Desetletnica društva
sv. STEFANA štev. I, K. S. K. J.

"Pilsen Grove"

na 40. cesti in Elston Avenue
V NEDELJO 5. JUNIJA 1904.

Vzemi Ashland ali Western karo in premetite (transfer) na Elston v Grove. Vstopnina za osebo 25c.

C. G. FOUCEK

586 Centre Ave. na vogalu 18. ul.

Najboljša cesko-slovenska lekarna v Čikagu

V nji se nahaja tudi pošta, kjer je mogoče pošiljati novce po vsi Amerki in v Evropo. Prodaja znanik in sprejemanje priporočenih pisem. Odprto po dnevi in ponoči. Brzojavni urad na vse strani. Ekspresni urad, pošiljajo se kovčegi in drago na vse strani Zed. držav. V lekarni ordinirajo naslednji zdravniki: Dr. Martin Ivec, vsak večer od 6. do 7. ure; Dr. Štulik od 10. do 12. dopoldne in od 7.-9. zvečer; Dr. Kolar, Dr. Roth, Dr. Chvotal, in Dr. Čmrt. Ako ste bolni, stopite v mojo lekarno in pomagalo se vam bode.

Dr. M. A. Weisskopf

885 Ashland Ave. Telefon Canal 476

Uradne ure: do 9. zjutraj od 1. do 2. in od 5.-6. popoldne

Urad 631 Center Ave: od 10-12 dopoldne in od 2-4 popoldne Telefon 157 Canal.

DR. WEISSKOPF je Čeh, in odlični zdravnik, obiskujte torej Slovana v svojo korist.

PRAVA SREČA JE ZA NAŠ NAROD,

ko najde tukaj na tujem svetu v slučaju bolezni, človeka, kateremu z mirno vestjo zaupa, znajoč, da če bit v kratkem času popolnoma ozdravljen od svoje bolezni.

Vse novine ga jednako slave in hvalljo zaradi njegovega izkušnja v zdravenju, zato ga pa tudi mi preporočamo našem narodu in potrdujemo, da je

Prof. Dr. E. C. COLLINS,

iz vseučilišča v New-Yorku,

jedini zdravnik, kateri jamči za popolno ozdravljenje vseh bolesi.

Kakor bolesi na plučah, prsih, želodcu, črevah, jetrah, mehurju, ledvicah, srcu, grlu, nervoznost v glavi, kašelj, mrzlica, prehlajenje, revmatizem, prelivanje krvi, griža, otekle noge ali telo, vodenico, bolečine v grizu, zlato žilo (hemeroide), onemoglost pri spolskem občevanju, izpadanje las, tifus, lešaj, tečenje iz ušes ali oči, gluhost, slepost, raka, hraste, garje in rane, šumenje v ušesih, ženske notranje bolesi, nepravilno prebavanje želodca kakor vse ostale notranje in zunanje bolesi. Prof. Collins je jedini kateri popolnoma ozdravi sušico in sifilis kakor tudi vse

SPOLSKO BOLEZNI PRI MOŽKIH IN ŽENSKAH.

Ni bolnika, katerega nebi Prof. Collins naj si bode od katere spolske bolezni zmiraj, ozdravil.

Čitajte! Nekoliko najnovejših zahval, katera so najboljši dokaz njegovega izkušnjega zdravenja.

Kroničen katar Slavna zdravilnica Collins-ova

Bolezen na plučah naduha in kronične bolečine v želodcu ozdravljene.

Od srca se vam zahvaljujem za poslana zdravila, ker sem od njih odmah ozdravel tako da sem takoj zopet prišel, delat, poprej pa že 8 mesecov nič delat nisem mogel. Vam dam na znanje da sem bil tukaj pri nekem zdravniku 3 tedne, ali pomagat mi nikakor ni mogel. Potem sem se zdravil pri drugem 8 tednov in tudi ta mi ni mogel pomoči, tako da sem se odločil da nedam omenjenim zdravnikom tudi ne jednega centa.

Jankopl. Krilčić Tyrone, Pa.

Simon Luzar, 41 North Front St. Reading, Pa.

Ko sem se na Vas obrnil in začel Vaše zdravila rabiti sem odmah ozdravil. Vsakem od mojih znancev in prijateljev Vas čem priporočiti.

Ostanem vam zahvaljen kakor svojem največjem dobrotniku Vas M. Medenjak, 120 Central Ave, Kansas City, Kansas.

Zato, če bolujete na kateri bolezni zmeraj, najsibode zastareno boleznijo, ali pa da so Vas neizkušeni zdravniki pokvarili—opišite točno svojo bolezen v maternim jeziku, ter pišite na

Profes. Dr. E. C. COLLINS,

140 W. 34th Street, New York.

Prof. Collins vam bode dal na podlagi diagnoze najboljša zdravila, po katerih se bodele gotovo popolnoma ozdravili.

Opato praporščak.

Zgodovinska povest. Spisal F. R. XXXIII.

Trdih korakov je šel Albertus v hišo, v kateri je stanoval vsakokratni opat. Spremljali so ga oskrbnik in dvajset vojščakov. Oskrbnik je odprl vrata in Albertus je vstopil v sobo, v kateri sta bila opat Peter in njegov praporščak Andrej Rovana.

— Na kolena, je zagrmel Albertus, in je stopil pred opata. Prosi za odpustitve, da si se polastil časti in pravice, ki gredo samo meni.

— Opat zatiški sem jaz, je odgovoril Peter. Pravično sem izvoljen in postaven potrjen. Ti pa si odstavljen od časti opata, bil si nepokoren, nezvest svoji obljudbi in si skrivaj pobežnil iz samostana. Za to te prej ali slej zadene zaslužena kazen.

— Lažeš, je kričal Albertus in kri mu je šinila v glavo, da je postal ves rudeč v obrazu. Vojvoda Viljem je spoznal, da se je meni zgodila krivica in me zato proglasil za opata ter mi podelil vse pravice.

— Vojvoda Viljem nima te moči in te pravice. Uklonil sem se le sili, kot opata pa te ne priznavam.

— Ne? je posmehljivo vprašal Albertus. Ti se torej punita proti meni? Ali veš, kaj to pomeni? In obrnivi se k svojim spremljevalcem jim je zapovedal: Primitve in zvežite tega nepokornega meniha in vrzite ga v ječo, ker se punita proti svojemu opatu.

Doslej je Rovana mirno in molče stal na strani. Zdaj pa, ko so vojaki stopili proti opatu Petru, je z mečem v roki planil na nje.

— Nazaj, je zakričal, kdor se opata dotakne, tega ubijem na mestu.

Zdaj so skočili tudi drugi vojaki vmes in vnel se je boj, ki pa je trajal ne nekaj trenutkov. Albertus je divje kakor zver kričal na vojake: Pobijte ga, tega puntarja. Meči so žvenketali in krvavec od mnogih ran je padel Rovana na tla, med tem ko so drugi vojaki že zgrabili opata Petra in ga vlekli iz sobe. Albertus je pristopil k Rovanu in s porogljivim smehom dejal:

— Ali te imam sedaj, ptiček moj? Dosti dolgo si mi delal ovire in napotja, dosti si mi provzročil skrbi in težave. Sedaj pa si v mojih rokah in sedaj se ti bom maščeval, pes prokleti.

Albertus je sunil Rovana z nogo in mu ukazal: Vstani.

— Mož je smirno ranjen, premlilostni gospod opat, je dejal oskrbnik.

— Naj pogine! Prej ko ga bo konec, bolje bo zanj! je osorno odgovoril Albertus.

Oskrbnik pa se je obrnil k svojim vojakom in jim ne zmeneč se za Albertusa rekel:

— Nesite ranjenca ven in pokličite samostanskega zdravnika. Možno je hrabro in pošteno bojeval in zaslužil, da se mu reši življenje.

Vojaki so nesli Rovana iz hiše. Albertus se ni upal ugovarjati, nego šel med svoje prijatelje. In vso moč so praznovali sijajno zmago.

XXXIV.

Albertus pl. Lindeck je bil zopet opat v Zatičini. Menihi so mu brez obotavljenja obljubili pokornost. Samo dva sta se uprila, toda Albertus ju je dal vreči v ječo in vkovati v težka železja. S tem je bila končana naloga, ki jo je imel oskrbnik Svibenik kot pooblaščenec celjskega grofa in zapustil je s svojimi možmi zatiški samostan. Odsel je toliko rajše, ker mu Albertusovo postopanje ni ugajalo.

Novi opat je bil s svojim uspehom zadovoljen, zlasti ker je imel Rovana v rokah. Skrbelo ga je sicer, kam da je izginil Hugon Alba. Da bi bil mogel uiti iz samostana, tega ni verjel, pač pa je mislil, da je Hugon kje v samostanu skrit. Zato je ukazal samostanu strogo zastražiti. A te naloge ni poveril samostanskim službenecem, marveč hlapcem onih velikašev, ki so bili z njimi prišli v Zatičino in ostali za nekaj časa tu, da bi opata varovali.

Prve dni ni mogel nihče v samostan in tudi iz samostana ni smel nihče. To je bilo posebno neprijetno Matiji Jazbecu. Ta je bil na večer, ko se je Albertus polastil samostana, spremljal Hugona Alba, da je pobežnil, potem pa se ni vrnil v samostan, marveč se skrnil pri nekem kmetu. V samostanu ga ni nihče pogrešal, saj je tam zdaj kar trilo ljudje, Matiji pa se je zdelo, da je veliko pametnejše, če ne pride na dan, dokler ne ve, kaj se je v samostanu zgodilo.

Šele v nočeljo so se odprla samo-

stanska vrata in ljudstvo, ki je bilo silno radovedno, kak prekrat da se je izvršil, je trumoma hitelo v cerkev. Pri maši se je ljudstvu slovesno oznanilo, da je prejšnji opat odstavljen in da je zopet Albertus pl. Lindeck zatiški opat.

Tudi Matija se je bil vtihotopil v samostan. Izposodil si je kmetško obleko in srečno iztaknil hlapca, s katerim sta si bila dobra prijatelja. Ta mu je povedal, da je Rovana smirno ranjen in da ga je dal novi opat vzlic temu zapreti v podzemsko ječo, katero strážijo tuji hlapci, tako da ni misliti na pomoč.

— Pravijo — je dejal hlapec — da pusti opat Rovana živega zadržati, češ, da je Rovana proti njemu po krivem prisegel.

Matije se je polastila strašna jeza. Najraje bi bil pohitel v cerkev in novega opata, ki je z nepopisno ošabnostjo sedel na svojem sedežu, kar pred altarjem pobil. Ali uvidel je sam, da bi bil to obupen čin, ki bi nikomur ne pomagal, in začel je iskati novih sredstev, kako bi rešil Rovana.

Pred vsem se je splazil iz samostana in pohitel na smreški grad poročat patru Tugonu, kaj je izvedel. Modri menih je takoj uvidel, da se s pritožbami tu ne da dosti opraviti.

— Predno pridejo pritožbe do vojvode na Dunaj, do dež. glavarja in do vizitatorja, predno jih ti rešijo, je lahko Rovana že stokrat mrtev. Poskusiti morava, da rešiva Rovana na kak drug način. A kako?

— Kaj, ko bi kmete nagovorili naj udarijo na samostan in naj Rovana siloma oproste.

— Ne pojde, prijatelj, je žalostno menil pater Hugon. Kmetje so že deloma pozabili, kako krvavo jih je bil Albertus kot opat in ker je v samostanu toliko oboroženih tujcev, bi jim tudi zmanjkalo poguma. Časih je bil ta kmet neustiašen mož, a tlačijo in tarejo ga že toliko stoletij, da je izgubil vse moštvo.

— Ali Rovana je vendar kmetom pomagal, da so bile preklicane vse krivične tlake in dajatve, ki jih je bil naložil Albertus, se je togotil Matija. Že iz hvaležnosti bi se morali zavzeti za Rovana.

— Tudi iz hvaležnosti ne bodo ničesar storili, je rekel Hugon. Da, ko bi se jim zgodila kaka krivica, ko bi jih kaj posebno hudo speklo, potem bi se morda vzdignili. Iz hvaležnosti bodo pa samo po krčmah Rovana pomilovali, storili pa ne bodo ničesar.

Matija je od obupa tolkel s pestjo po mizi in skripal z zobmi.

— Kaj naj torej storim? Kaj naj poskusim? Svetujte mi, pater Hugon, saj ste moder mož, saj je tudi Rovana rešil Vas iz ječe.

— Ko bi mogel s svojo krvjo oreti Rovana, bi jo z veseljem prelil, je slovesno rekel pater Hugon. Kaj naj storiva, tega ne vem. Poskusiti morava vse. Za zdaj pojdiva v Zatičino. Jaz se oblečem kot kmet in upam, da samostanskim ljudem ne padem v roke. Potem bodeva po okolnostih spoznala, kaj da je storiti.

— Če že mečev ne moreva imeti, pa vzemiva vsaj nože, je menil Matija. Kdo ve, v kak položaj prideva.

V Zatičini je bilo po popoldanskem cerkvenem opravilu jako živahno. Vse krčme so bile polne ljudi. Matija in Hugon sta imela za spremljevalca dva hlapca s smreške grajščine, a ker sta se bala, da bi ju spoznali, se nista upala med ljudi. Skrila sta se za vasio na kraju, od koder sta mogla kolikor toliko Zatičino opazovati, svoja spremljevalca pa sta poslala v vas poizvedovat.

— Glej Matija, je rekel Hugon, tam-le stoji spomenik, ki ga je postavil opat Lavrencij. Ali veš kaj pomeni ta kamen?

— Ne, je rekel Matija. Ali ima kak poseben pomen.

— Zgodovinski popen, je dejal Hugon. Ko so prišli pred stoletij menihi v ta kraj, so začeli zidati samostan najprej na tem mestu, kjer stoji ta kamen. Priletel pa je ptič in vedno kričal. Iz tega so menihi sklepali, da je to božji migljaj, naj se samostan sezida drugod. In tako se je zgodilo. Sezidali so samostan, kjer stoji sedaj, opat Lavrencij pa je na tem mestu postavil spominski kamen.

— Jaz pa mislim, je pripomnil Matija, da je križanje tistega ptiča pomenilo, naj se menihi sploh tod ne naselijo in naj gredo kam drugam. Za ta lepi kraj bi bilo gotovo boljše, da se ni nikdar prikazal noben far. Prinesli so ljudem samo nesrečo in bili vedno prava šiba bolja.

— In kmet je tako neumen, da to šibo še poljublja, je pristavil Hugon.

Proti večeru sta se končno vrnila moža, ki sta jih Hugon in Matija poslala v vas. Posebna nista vedela ničesar povedati. Izvedela sta le, da je samostan zastražen in da nihče ne sme ne notri, ne ven.

— Samo mladi grof Amberg in trije drugi velikaši so odjezdili v St. Lambert, da obiščevo vojvodinjjo Virido, je pripovedoval eden hlapcev, in se bodo kmalu vrnili.

Matijev itak široki obraz se je kar raztegnil, ko je slišal to novico. Oči so se mu zasvetile. Planil je kvišku, začel metati klobuk v zrak in kričati na vse grlo: Rovana je rešen — Rovana je rešen.

XXXV.

Matija se je s patrom Hugonom splazil okrog Zatičine na cesto, ki je vodila v St. Lambert, hlapca pa sta šla skozi vas. Dogovorjeno je bilo, da se snidejo pri oni hiši, v kateri so svoj čas obvezali Rovana, ko je bil zavratno obstreljen.

Matija je šel sam v hišo in je imel daljši pogovor s gospodarjem Gregorjem. Ta pogovor se je končal s tem, da je Matija vrgel na mizo srebrnik, ki ga je Gregor s velikim zadovoljstvom spravil.

— Do polnoči si gospodar v hiši, je dejal Gregor. Dotlej lahko delaš, kar hočeš.

Gregor je na to poklical svojo ženo in jo povabil, da gre z njim v Zatičino v krčmo. Žena se ni ustavljala in Matija je ostal sam v hiši.

Pred vsem je poiskal nekaj količev in jih nekoliko obsekal, potem pa pobral vse vrvi, kar jih je bilo v koči. Vse to je vzel pod pazduho, zaklenil kočo in šel od ceste na stran, kjer ga je čakal pater Hugon s hlapcema.

— Doslej gre vse dobro, je tičjal Matija z zadovoljstvom. Zdaj le hitro na delo.

Možje so se vrnili na cesto. Tam so na obeh straneh ceste zabili nekaj količkov v zemljo in napeljali čez cesto vrvi.

— Kakor strune so napete te vrvice, se je smejal Matija, in če bi sam zlodej prišel, bi se moral vjeti v to past. Zdaj pa le previdni bodimo in pazimo, da se nam kaj ne pokvari. Sedli so na stran ceste v senco, ki jo je dajalo grmovje, in čakali.

Noč je bila tiha. Noben šum ni motil miru, le v daljavi na strani proti Zatičini so se videle posamične hiše.

Moralo je biti že okolo enajste ure, ko se je čulo od St. Lamberta peketanje kopit. Kmalu na to se je tudi razločilo govorjenje in smenjanje.

Socializem je postal politična sila. Revolucionarni glas socialistične stranke bo odmeval v mesecu novembu širom Zdr. drž.

Cvetlična knjiga pristinih cvetlic. Yellowstone park cvetlična knjiga, ki jo je izdala Northern Pacific železnica, je jako krasna in okusno delo. Knjiga obsega jednajst vrst pravih cvetlic v naravnih barvah iz Yellowstone parka s imeni in prostori, na katerih so rastle.

V knjigi je šest strani pokritih s lepimi slikami o Grand canon-u, studenih, hotelih itd., katere lahko vidite v resnici v parku, na najčudovitejšem mestu na zemlji. Park meri 64x62 milj velikosti. Tu je prejel predsednik Roosevelt svoje počitnice.

Cvetlična knjiga je krasen dar, a komur lahko razveselite vsakogar. Pošljite A. M. Cleland Gen'l Passen's Agt. Northern Pacific R'y, St. Paul, Minn., 50c za jedno knjigo.

Potovanje preko Yellowstone parka. Kar kdo upa, bode tudi doživel nekoga dne. To je najčudovitejše potovanje na svetu. Tu je več kakor 3.000 štirinast milj krasote, čudovitih in divnih naravnih čudežev. To se ne vidi nikjer drugod na svetu. Kdor hoče gledati le naravne umotvore mora iti v park, v središče skalnatih velikano, kojih vedno a snegom pokriti vrhovi zabujajo nekaj tajinstven čut.

Ako bi bil stari Faithful vrelec, čeber barv, blatni vulkan ali smaragdni ribnik v Lincoln parku v Chicagu, v Central parku v New Yorku; ali v Fairmont parku v Philadelphiji, tedaj bi se ljudstvo trlo, da bi videlo te naravne čudeže.

Za majhno ceno lahko vidi vsakdo od prvega junja do 30. septembra vse krasote, katere je ustvarila mati narava v Yellowstone parku.

"Northern Pacific folder" je najboljši katalop po Yellowstone parku. Knjižica je ravnoakr lašla ter je jako fino izdelana. Bavi se s najbolj detajliranimi rečmi in stvarmi. V knjižici se opisuje hotele, ceste, cene vožnje, kje so studenci, padci, medvedje dupline, kje najprilavnejša mesta za ribji lov. Mi smo našli tisoče tih krasnih knjižic. Kdor se zanima za knjižico, jo lahko dobi, če pošlje A. M. Cleland, General Passenger Agent, St. Paul, Minn., 2 centa.

"Čudežna delata 1904" je knjižica, ki obsega 116 strani, v kateri se opisuje severozapadna kraja in Yellowstone park, se dobi isto tam za 4 ct.

J. SMOLKOVIC,

ugleden meščan v New Salem, Pa., ni mogel dobit olajšanja v svoji dolgi bolezni.

Trinerjevo zdravilno grenko vino

ga je popolnoma ozdravilo.

"Podpisani, čutim se hvaležnega in Vam naklonjenega za popolno ozdravljenje mojega že dolgo časa bolnega želodca. Mnogo denarja sem potrosil za različna zdravila in zdravnike, ali olajšanja vendar nisem mogel dobiti. Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, ni samo hitro odstranilo vbadanje, pač pa me je popolnoma ozdravilo. Jaz sem zdaj popolnoma zdrav.

Vam udani
J. Smolkovic."

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino služi vedno najbolje za odstranitev vsakovrstnih bolezni, posebno želodčnih. Zali je in ojači želodčne organe, kateri so bili že popolnoma pokvarjeni radi zavživanja pokvarjenih zdravil; spravi jih v normalni red, da zopet pravilno izvršujejo svoje dela.

Varujte se pred ponarejenimi vini v lekarnah.

JOSEPH TRINER,

799 South Ashland Avenue

Pilsen Station

CHICAGO, ILLINOIS.

"GRAD ZAGREB"

je najstarejši hrvatski "SALOON" na zapadni strani mesta Chicago. Postrežba izvrstna.

Hrvatsko-Slovenska dvorana za zborovanja, svadbe in ples.

ALOUIS PAUSE lastnik, 314 W. 18th St. Chicago, Ill.

MATIJA ERKLAVEC,

433 W. 17th St. CHICAGO, ILL.

edini slov. krojač v Chicagu, se priporoča rojakom v izdelovanje nove in popravljanje stare obleke, kateri bo izgledala kakor nova. Vse po zmerno nizkih cenah.

Nazdar rojaki!

Slovencom in drugim bratom Slovanom priporočam svoj lepo urejeni "SALOON".

Točim vedno sveže pivo in pristne druge pijače. Raznovrstne fine smodke na razpolgo.

Potniki dobe pri meni čedna prenočišča in dobro postrežbo. Za obilen poset se priporoča MARTIN POTOKAR, 564 S. Centre Ave. Chicago, Ill. Telefon štev. 1721 Morgan.

Rojaki, ne pozabite starega prostora, John Koselčka.

Wilke

Najbolji izmed vseh je Wilke-zanesljivi fotograf

391-393 Blue Island Ave. na vogalu 14th Pl.

Zenitvanske in slike v skupinah so naše posebne specialitete.

Phone Canal 287. Tvrška ustanovljena leta 1883.

Ob nedeljah odprto od 9. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Obrnite se zaupno na nas

kadar hočete odpreti saloon ali se zmeniti za pivo.

Lahko govorite z nami v slovenskem jeziku, a naše izborne pivo je po evropsko kuhano, tako, da bodele vselej delali dobro kupeljo.

Kadar nimate časa priti osebo do nas, pišite ali telefonirajte nam, in kar bodele dobili hitri odgovor. Imamo pivo v sodčkih in izvrstno ležano pivo (Lager-Beer) v steklenicah.

Tel. Canal 967 **ATLAS BREWING CO.** 21. & Blue Island Ave.

OBVESTILO!

Podpisani si usojam naznanjati p. n. občinstvu, da sem prevzel "Saloon" rojaka Jak. Martinčiča v Summit, Ill. Moje načelo je in bode vselej sprejemati rojake najuljudnejše, vlad česar u-pam, da se bode tudi meni izkazovala tista naklonjenost, kakor mojemu predniku. Posetnike prijatelje in c. rojake v obče zagotavljam, da bodo vaak čas postreženi točno z izvrstnimi smodkami, svežo pivo, raznimi likerji, "Portvini", Trinerjevimi vinom itd. Za zabavo novodobno kegljišče. Rojaki znanci, prijatelj obiskujte me v prostih urah, vživali bodele vsaj čisti zrak. Na zdari — FRANK KOENIG, Summit, Ill.